

De naam Richard Hol zegt veel mensen misschien niets meer, maar eind 19e eeuw was hij een van de belangrijkste figuren in het Nederlandse muzikaleven. Niet alleen was hij heel actief als dirigent, pedagoog en componist, ook bekleedde hij talrijke functies binnen diverse vakorganisaties. En of dat niet genoeg was schreef hij ook nog voor muziektijdschriften.

AUTEUR MARGARET KRILL

RICHARD HOL (1825-1904)

Voorvechter van Nederlandse muziek

COLLECTIE NMI

RICHARD HOL

Richard Hol werd geboren in Amsterdam in een zeer eenvoudig milieu, maar dat stond een carrière in de muziek niet in de weg. Zijn ouders hadden liever gezien dat hun zoon predikant werd, maar steunden toch zijn wens om in de muziek te gaan. Door zijn eerste muzieklessen bij de organist van de Zuiderkerk leerde hij vooral de werken van Bach kennen, en al

gauw nam hij als organist ook kerkdiensten waar. Aan de muziekschool studeerde Hol vervolgens piano. Hij kreeg na 1844 werk als begeleider van rondreizende virtuozen, waarbij hij tussen de nummers door ook optrad als solist. Volgens Hugo Nolthenius had Hol als pianist een 'door en door artistieke voordacht' die in hoge mate boeide en zijn gehoor zelfs in verrukking bracht.

MARKANT FIGUUR

Hol, die ook aspiraties had als dirigent, werd directeur van het Amstels Mannenkoor en van de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst in Amsterdam. De pianist Hol was actief als begeleider en solist, werkte in Duitsland en maakte tournees met verschillende musici. Hoewel hij voldoende werk had in Nederland wilde hij zich eigenlijk in Duitsland vestigen. Toch verlegde Hol in 1863 zijn werkterrein niet naar het buurland, maar naar Utrecht. Hier volgde hij de dirigent Johann Hermann Kufferath op als directeur van de zogenaamde stadsconcerten van het Collegium Musicum Ultrajectinum in Utrecht. Daar kreeg hij tevens de leiding over de studentenorkesten zoals het Utrechtsch Studenten Concert.

Het buitenland bleef trekken en in 1871 solliciteerde Hol

naar de functie van directeur van het conservatorium in Gent. Maar weer bleef hij in Nederland. Mede door de opening van concertgebouw Tivoli in datzelfde jaar werd Utrecht een belangrijk muzikaal centrum. Door zijn omgang met professor Engelmann en diens vrouw de pianiste Emma Brandes – die veel beroemde musici in hun huis aan de Maliebaan ontvingen – wist Hol de beste solisten naar Utrecht te krijgen. Hiermee kreeg het muzikaleven van Utrecht grote allure. Hol werd directeur van de muziekschool in Utrecht en organist van de Domkerk, waar hij bekend stond als een 'groot Bachvertolker en magistraal improvisator'. Zijn werkterrein kwam in de jaren 1880 steeds meer in Den Haag te liggen. Vanaf 1886 werd hij dirigent van de zogenaamde Diligentiaconcerten en een markant figuur in het Haagse muzikaleven. De stad eert Hol nog steeds met een standbeeld aan de Groot Hertoginnelaan.

PARIACONCERTEN

In zijn tijd werd Hol als een groot musicus gezien, zowel als dirigent, pianist, organist, pedagoog en componist. Ook was hij pleitbezorger van composities van jonge Nederlandse componisten die hij programmeerde voor zijn concerten. Deze concerten met nieuwe muziek werden in Den Haag al gauw pariaconcerten genoemd.

Als componist van vocale werken wordt Hol nu gezien als veelschrijver omdat hij vooral gelegenhedenwerken voor koor schreef. Eigenlijk componeerde hij gewoon voor de dagelijkse praktijk, dus voor bezettingen die voorhanden waren. Dat was voor 19e-eeuwse componisten heel gebruikelijk. Ook was het de normaalste zaak van de wereld om composities met een enkele ingreep door een ander instrument te laten spelen. Denk maar aan werken van Schumann en Brahms die zowel speelbaar zijn voor altviool of cello als voor klarinet.

De *Deux Romances opus 116 pour Hautbois (Violon ou Clarinette) avec accompagnement d'instruments à cordes* schreef Hol in 1889 voor de hoboïst Jan Hemmes. In deze bijdrage is gekozen voor de versie die hij zelf maakte voor hobo en piano. ♦

à Monsieur **JEAN HEMMES**
 Professeur au conservatoire
 de
LA-HAYE.

Deux Romances.

pour
HAUTBOIS
 (Violon ou Clarinette)

avec accompagnement d'instruments à cordes.
 composées
 par
RICHARD HOL.

Oeuvre 116.

Edition pour Hautbois, Violon, Clarinette avec Piano par l'auteur.

Propriété de l'éditeur.

Prix $\frac{F 1,50.}{M 2,50.}$

Lahaye, G. H. van ECK.

Paris, Choudens, fils.

Leipzig, Robert Forberg.

Bruxelles, Schott Frères.

Pour la partition et les parties d'orchestre (en copie) s'adresser à l'éditeur.

Overhaelbehoefte, Leipzig.

DEUX ROMANCES.

I.

Richard Hol, Op. 116.

SOLO. *Lento. $\frac{3}{4}$ es.*

PIANO.

Nederlands Muziek Instituut

Het Nederlands Muziek Instituut (NMI) in Den Haag verzamelt en bewaart het muzikaal erfgoed van Nederland en stelt dit beschikbaar voor onderzoek, onderwijs en muziekbeoefening. In de collecties bevinden zich naast muzikale nalatenschappen van componisten, musici en muzikinstellingen ook oude muziekguitaven en -handschriften, historische concertprogramma's, brieven en krantenknipsels.

WWW.NEDERLANDSMUZEKINSTITUUT.NL

Download
partituur

Op de websites van Akkoord Magazine en het NMI kan de partituur gedownload worden.

www.akkkoordmagazine.nl,

www.nederlandsmuziekinstituut.nl